

Förenklingsförslag: Tillåt att utgångna preparat förvaras som farligt avfall

Idag är det:

- Svårt att göra rätt
- Problem med tillämpning
- Problem med lagstiftning

Förenklingsförslaget

- Bidrar till konkurrenskraft
- Ökar investeringsviljan
- Möjliggör fler arbetstillfällen
- Ger miljönytta
- Kan effektivisera/förbättra anseendet för myndigheter

Vad är problemet?

Bekämpningsmedel som inte längre får användas bör få lagras en viss tid på gården även efter sista användningsdag, på så sätt att lantbrukaren kan samordna vad som ska inlämnas till destruktion och organisera egen borttransport eller hämtning.

Varför är det ett problem?

Då godkännandet för bekämpningsmedel upphör beslutas om tider för utfasning. För användaren innebär dagens tolkning av regelverket att produkten inte får finnas i växtskyddslagret på gården samma dag som produkten inte längre får användas. Sista användningsdag har ingen koppling till odlingssäsongen eller någon speciell period av året, vilket gör att det kan uppstå praktiska problem på gården eftersom lantbrukaren inte kan vänta in och samordna det som ska lämnas till destruktion.

Utgångna bekämpningsmedel är farligt avfall och därmed omgärdat av egen lagstiftning kring hantering, transport, omhändertagande och dokumentation. Det kräver därför förberedelser för att lämna till destruktion, vilket kan innebära att det kan vara svårt att hamna helt rätt om det är flera produkter under en säsong som fasas ut. Att inte kunna samordna hämtning, eller egen borttransport, av farligt avfall medför också ökade kostnader och mer administration.

Hur omfattande är problemet?

Detta berör alla lantbruks- och trädgårdsföretag i Sverige som hanterar bekämpningsmedel.

Vad är målet?

Att utgångna bekämpningsmedel kan förvaras en viss tid på gården, på en avskild plats med motsvarande säkerhet för miljö och obehöriga, så att inlämning till destruktion kan ske samordnat.

Förslag på lösning

1. Utgångna bekämpningsmedel får hanteras som övrigt farligt avfall på gården, men med extra beaktande av åtkomst för obehöriga.

En produkt som inte längre får användas bör övergå till att vara ett farligt avfall. Hantering, förvaring, transport och slutligt omhändertagande av farligt avfall är reglerat i lagstiftningen och kontrolleras vid

tillsyn av bland annat kommunen. Det är lagkrav att förvara farligt avfall utan risk för läckage och spridning till omgivningen. Många gårdar har en bestämd avskild plats för det farliga avfallet. Det finns också helhetslösningar som företag kan abonnera på där ett avfallsföretag tillhandahåller ett särskilt låsbart skåp/container och därefter hämtar regelbundet från gården. Det finns också omfattande krav på dokumentation av vad som uppkommer, hur det transporteras och omhändertas samt krav på registrering till ett nationellt register hos Naturvårdsverket.

2. Oavsett om en utfasad produkt kan likställas med farligt avfall på gården eller fortfarande betraktas som en produkt, behöver vägledningar till kontrollanter och inspektörer förtydligas så att det tydligt framgår att förvaring av en produkt som fasas ut inte är att likställa med användning av en icke godkänd produkt. Underlaget för att bedöma om godkända produkter används bör vara sprutjournal, eller motsvarande dokumentation av användningen. I alla andra sammanhang betraktar vi sprutjournalen som ett godtagbart bevis på att produkter används enligt villkor och beslut.

Nollalternativ

Dagens situation skapar betydande administration och kostnader för lantbruks- och trädgårdsföretagen. Därtill finns det stor en stor oro kring vad följderna kan bli av att missa att lämna i väg i tid. Det har framkommit fall där tillsynsmyndigheten velat jämställa förvaring av ett utgången preparat med otillåten användning. Men det finns också rapporter om fall där tillsynsmyndigheten uppmärksammat bristen och låtit lantbrukaren inkomma med kvitto så snart det lämnats till destruktion.

Ur miljösynpunkt kan det vara negativt att behålla denna skarpa tolkning kring när utfasade produkter inte längre får förvaras i lager. Regelverket uppmuntrar till en strategi där målet är att bli av med produkter i rätt tid, förr än att samla ihop och lämna i väg utgånga preparat.

Regelverk

Europaparlamentets och rådets **förordning (EG) nr 1107/2009** av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden innehåller grundbestämmelserna kring hur godkännandeprocessen ska gå till. Denna förordning reglerar också hur länge en produkt maximalt får användas och lagras efter att godkännandet upphör.

Artikel 46, Anståndperiod

Om en medlemsstat återkallar eller ändrar ett produktgodkännande eller inte förnyar det får den bevilja en anståndsperiod för att befintliga lager ska kunna avyttras, magasineras eller släppas ut på marknaden.

Om skälen till återkallande, ändring eller icke förnyat produktgodkännande inte avser skyddet av människors och djurs hälsa eller miljön ska anståndsperioden vara begränsad och får inte överstiga sex månader för försäljning och distribution och ytterligare högst ett år för att befintliga lager av de berörda växtskyddsmedlen ska bortskaffas, lagras och användas.

Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel tar upp grundprinciperna för lagring och hantering av växtskyddsmedel och biocidprodukter. I paragraferna hänvisas till andra lagrum vad gäller avfall, vilket indikerar att växtskyddsmedel och biocidprodukter kan övergå till att klassas som avfall.

2 kap, Växtskyddsmedel

58 § När ett växtskyddsmedel inte används ska det lagras och i övrigt hanteras på ett sätt som inte innebär någon risk för skada på människors hälsa eller miljön. Det gäller även när växtskyddsmedel späds ut och blandas före spridning samt när utrustning som använts vid spridning rengörs.

Bestämmelser om hantering av avfall finns i 15 kap. miljöbalken och i avfallsförordningen (2020:614).

3 kap, Biocidprodukter

19 § När en biocidprodukt inte används ska den lagras och i övrigt hanteras på ett sätt som inte innebär någon risk för människors hälsa eller miljön.

Bestämmelser om hantering av avfall finns i 15 kap. miljöbalken och i avfallsförordningen (2020:614).

I **Miljöbalkens 15 kap.** beskrivs i 1 § vad som avses med avfall. Grunderna för en säker hantering regleras i 11 §.

1 § Med avfall avses i denna balk varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

11 § Den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. Särskild hänsyn ska tas till

1. den risk som hanteringen kan innebära för skada på vatten, luft, mark, växter eller djur,
2. de olägenheter som hanteringen kan innebära genom buller eller lukt, och
3. den negativa påverkan som hanteringen kan ha på sådana särskilt skyddade områden som avses i 7 kap., på andra områden av särskild betydelse för miljön eller på landskapet i övrigt.

Farligt avfall definieras i **Avfallsförordning (2020:614)** som ett avfall som i bilaga 3 beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*). I bilaga 3 till förordningen kan man se att utfasade preparat, om de är märkta med farosymboler, klassificeras med följande kod.

02 01 08* Avfall som innehåller farliga jordbrukskemikalier och som enligt 2 kap. 3 § ska anses vara farligt avfall.

Sammanfattningsvis kan vi se att maximal tid för utfasning regleras av EU-förordningen, och gäller både användning och lagerhållning. Dock framgår av övriga regelverk att bekämpningsmedel som inte får användas är ett farligt avfall. Detta kan tyckas vara motstridigt men om lantbrukaren är skyldig att göra sig av med en produkt är det enligt definitionen ett avfall. Om utgångna produkter rensas ut från sprutförrådet, så att det är tydligt att detta alltid enbart innehåller produkter som är godkända, och i stället förvaras tillsammans med farligt avfall som ska lämnas till destruktion bör avsikten vara tydlig. Även denna förvaring måste dock vara lika säker. Av miljöbalken framgår tydligt att farligt avfall ska hanteras och lagras på ett säkert sätt, utan risk för skada på vatten, luft, mark, växter eller djur, vilket i praktiken innebär samma säkra lagring som för bekämpningsmedel.

Mycket viktigt är dock att vägledningen till tillsynsmyndigheter är tydlig. Att använda ett växtskyddsmedel yrkesmässigt i strid med ett användningsförbud är förknippat med en miljöstraffavgift på 20 000 kr, enligt 9 § i förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter. Att jämställa förvaring av en produkt som precis gått ut med otillåten användning får mycket stora konsekvenser.

Kontaktperson

Anette Bramstorp
HIR Skåne AB

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

